

Josep Pla i Francesc Candel

L'any passat, una tarda de la setmana en què es commemora Sant Jordi i també el Dia del Llibre, Francesc Candel va fer a Palafrugell una xerrada, promoguda per l'Institut, entorn de la problemàtica de la cultura popular als barris. Les explicacions de l'escriptor foren interessantíssimes i amenes en tot moment, i d'ençà d'aquella ocasió en Candel i jo vàrem estrènyer una amistat que s'inicià un migdia, quan a Barcelona va presentar-nos el novel·lista Tomàs Salvador.

Després de l'acte, Josep Martinell ens diria que Pla no era al seu mas, sinó a Cadaqués. Sense pensar-ho dos cops, ja feiem camí en direcció a Figueres... Arribàrem a Cadaqués prop de les nou del vespre, i amb certes dificultats descobriem el xalet on Josep Pla estava sojornant una curta temporada. Més d'una hora duraria la trobada, en la qual es va parlar de política i de literatura, com s'esdevé en quasi totes les converses que es mantenen amb Josep Pla. Dels llavis de l'escriptor de Palafrugell sortien autors i polítics, polítics i autors vertiginosament, en particular, pel que fa als segons, Quevedo i Montaigne, dels qui ens traslladava

sentències cada dos per tres. Candel aconseguí una de les seves il·lusions: conèixer Pla i escoltar-lo amb gens dissimulada admiració. Pla elogià la prosa directa i planera, i el testimoniatge de la Catalunya *altra* de l'obra de Candel, i l'animava a prosseguir la tasca en aquet sentit. De tornada, "Paco" em digué que si no havia pogut veure mai Pio Baroja, almenys s'havia entrevistat amb Pla, dos homes de caràcter molt semblant, i els seus narradors preferits.

* * *

Un matí de gener d'aquest any vaig creuar-me amb Francesc Candel a les Rambles de Barcelona, i vàrem acordar que, quan l'Institut de Palafrugell atorgués els premis del "II Concurs Literari Josep Pla", ell es comprometia a fer una breu conferència sobre la figura senyera de l'autor d'"El quadern gris". Però a l'abril, en fer-li esment de la primera, ja no recordava el compromís. En canvi, s'oferia a desenrotllar el procés seguit per la immigració a Catalunya durant el nostre segle, i això en la confiança que Josep Pla no hi assistiria, car pensava que la seva presència a la sala l'imposaria massa, fins al punt de treure'l de polleguera i de fer-li perdre el domini de si mateix i, com a resultat, de l'auditori.

—Tranquil, tranquil, "Paco" —li vaig respondre—, perquè a Josep Pla darrerament no l'interessen els parlaments, ni tampoc llegir-se a ningú.

En Candel realitzà l'exposició del problema; i mentrestant, Josep Pla i els altres acompanyants restaren al vestíbul en espera del termini del debat per a fer el repartiment dels premis del certamen. Tot va succeir molt ràpid aquella tarda, fins i tot l'escena, sempre sostinguda i lenta en aquests casos, de l'acomiadament. Pla, a cau d'orella, em diria:

—En Candel, res de res.

La veritat és que em sobtà l'afirmació de l'escriptor. Ara crec que fou una de les seves acostumbrades facècies. Confio, però, que el meu bon amic "Paco" no s'ofendrà per haver transcrit aquí el parer que *sotto voce* sembla merèixer al seu admirat Josep Pla. De qualsevol manera —i consola't, "Paco"—, quan vaig felicitar el mestre de les lletres catalanes pel succés d'"El quadern gris" (en versió castellana de Ridruejo) arreu d'Espanya, encara afegiria:

—La meua obra, res de res; i dintre no gaires anys ni se'n parlarà, car no en romandrà ni el record. Res, ben res...

Josep Maria Balcells